

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

*Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

Серія: Педагогіка і психологія

№ 33 • 2010 р.

Кнодель Л.В. ОСВІТА І НАВЧАННЯ ЯК РОЗВИВАЮЧІ ФАКТОРИ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ У ТУРИЗМІ.....	130
Лебедева Н.А. ЦІННІСТЬ І ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ЯК КАТЕГОРІЇ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ.....	135
Любарська І.П., Гуд М.Я. СПІВПРАЦЯ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І БАТЬКІВ У ПІДГОТОВЦІ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ.....	140
Мірошніченко В.І. АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ.....	143
Орловська О.Н. РОЛЬ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ	147
Сидоренко А.В. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ У ПІДЛІТКІВ ЕСТЕТИЧНОЇ ОЦІНКИ У ПРОЦЕСІ СПРИЙМАННЯ ДУХОВНИХ ТВОРІВ.....	151
Скорбатюк Н.М., Подуфалова Л.Г. СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	156
Трифонов О.С. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	159
Шагай Н.М. ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА МОРАЛЬНОЇ ВИХОВАНOSTІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ.....	164

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Базюк М.Є., Базюк Л.М. ПІДГОТОВКА ГОЛОСОВОГО АПАРАТУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО СПІВАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	168
Біжко І.А. ІНФОРМАТИВНЕ ЧИТАННЯ ЯК МЕТА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	172
Білявець С.Я. ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА КОНТРАКТОМ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	177
Білявська Л.О. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	181
Бірецька Л.С. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	185
Блажко О.А., Сербін В.В. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ВИДІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХІМІЇ	189
Бондар Н.Д. ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	193
Бондарчук С.Л. ЧИННИКИ БЛОКУВАННЯ ДИВЕРГЕНТНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	196
Восколуп О.О., В.В.Шпаковатий В.В. ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ.....	200
Галузінська Т.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ ТА ЕТИКЕТУ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ.....	206
Головенко Л.О. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	209
Дакалюк О.О. ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА АУДИТУ	213
Діденко О.В. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.....	218
Добіжжа Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	223
Єфіменко І.В. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ КОЛЕКТИВНОЇ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ	229
Загорулько Л.Л. ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИХ ЗНАНЬ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	232
Зарічанський О.А. ПРОФЕСІЙНА ПРАВОСВІДОМІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	237

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Л.С.Бірецька

Анотація. В даній статті висвітлено питання оволодіння соціокультурною компетенцією майбутніх фахівців.

Ключові слова: семантизація, соціокультурна компетенція, соціолінгвістична компетенція.

Аннотация. В этой статье раскрываются вопросы владения социокультурной компетенции будущих специалистов.

Ключевые слова: семантизация, социокультурная компетенция, социолингвистическая компетенция.

Annotation. In the article is shown sociocultural competence. Forming of sociocultural competence is actual because Ukraine strengthens relations and communications with the European and world countries

Key words: semantization, sociocultural competence, sociolinguistic competence.

Постановка проблеми. Формування соціокультурної компетенції є актуальним тому, що Україна зміцнює стосунки й зв'язки з європейськими й світовими державами, а для того, щоб наша країна сприймалася іншими націями як культурна високорозвинена держава, треба формувати знання про країни світу, уміння спілкуватися іноземними мовами й навички самостійної роботи, отже, проблема формування зазначеної компетенції є дуже важливою.

Аналіз останніх наукових досліджень з даної проблеми. Питання про формування соціокультурної компетенції знайшло теоретичне обґрунтування в працях Н.П.Анікеєвої, О.В.Безпалько, Г.М.Бондарчука, В.П.Бусела, А.Л.Венгера, Т.М.Волкової, В.В.Воронова та ін. Відомі вчені сучасності, такі як І.Д.Бех, О.О.Леонтьєв, Ю.І.Пасов, В.Г.Редько звертали й звертають увагу на необхідність нових підходів до формування світогляду студентів, розширення й поглиблення знань, умінь та навичок.

Оволодіння соціокультурною компетенцією передбачає засвоєння необхідного мінімуму соціокультурних знань, а також системи навичок та вмінь узгоджувати свою поведінку відповідно до суспільних стандартів. Сучасний етап розвитку суспільства вимагає розширення та удосконалення загальноосвітніх знань. Можна стверджувати, що активізація свідомої, творчої, пошукової діяльності студентів, яка базується на використанні лінгвокраїнознавчих знань, підвищує практичний, загальноосвітній, виховний та розвиваючий потенціал навчання іноземних мов. Такий підхід дає змогу вивчати іноземну мову, поглиблюючи знання про соціокультурні особливості іншого народу.

Мета статті. Охарактеризувати важливість формування соціокультурної компетенції засобами іноземної мови.

Об'єктивною потребою сучасної освіти є пошук оптимальних шляхів організації навчально-виховного процесу та пошук раціональних складників змісту навчання та його структури. В навчальному процесі реалізуються різноманітні стратегії навчання. При цьому, найбільш ефективними є ідеї щодо навчання не просто мови, а формування комунікативної компетенції в широкому її значенні [7, ст.12].

Комунікативна компетенція як сукупність мовленнєвої, мовної, дискурсивної, соціокультурної, соціолінгвістичної, стратегічної, як здатність людини до іншомовного спілкування, бажання толерантно сприймати інших охоплює різноманітні тематичні сфери людської діяльності: власну особу та особу комуніканта, повсякденне життя, дозвілля, громадсько-політичний устрій, звичаї, національні та культурні традиції, галузі економіки, науки, освіти, культури, спорту, охорони здоров'я, засоби масової комунікації та інформації, світ і всесвіт.

В державному стандарті щодо рівнів володіння іноземною мовою зазначається, що формування комунікативної компетенції пов'язано з соціокультурними та соціолінгвістичними компетенціями, іншими словами "вторинною соціалізацією". Без знань соціокультурного фону неможливо сформувати комунікативну компетенцію, навіть в обмеженому вигляді. Тільки культура у різних її проявах сприяє формуванню особистості [9, ст. 3]. Визначимо поняття соціокультурної та соціолінгвістичної компетенцій. Соціокультурна та соціолінгвістична компетенція (sociocultural and sociolinguistic competence) – це знання, уміння використовувати у спілкуванні та пізнанні іншомовні

соціокультурні і соціолінгвістичні реалії. В свою чергу, соціокультурну компетенцію можна розділити на країнознавчу компетенцію, тобто знання про культуру країни, мова якої вивчається (знання історії, географії, економіки, державного устрою, традицій) та лінгвокраїнознавчу компетенцію. Остання передбачає володіння студентами особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування. Іншими словами, сформованість цілісної системи уявлень про національно-культурні особливості країни, що дає змогу асоціювати з мовною одиницею ту ж інформацію, що і носій мови, і досягти у такий спосіб повноцінної комунікації.

Оскільки основним об'єктом є не країна, а фонові знання носіїв мови, їхня вербальна та невербальна поведінка в актах комунікації, їх культура загалом, то можна сказати, що на фоні соціокультурного компоненту у студентів формуються знання про реалії та традиції країни, включаються в діалог культур, знайомляться з досягненнями національної культури з позиції розвитку загальнолюдської культури.

Найактуальнішими завданнями сьогодення є відповідність цілей навчання та соціального замовлення суспільства, створення реальних умов для повноцінного спілкування. Наголосимо на необхідності навчання ситуативного спілкування з включенням лінгвокраєзнавчого матеріалу. Ситуативне спілкування з урахуванням соціокультурних та соціолінгвістичних реалій є засобом ознайомлення комунікантів з новою для них дійсністю. Відмітимо, що в реальному спілкуванні ситуативні змінні взаємодіють один з одним і кожна з них набуває певних значень разом з іншими. Якщо змінюється місце спілкування, то це часто впливає на його мету, а також на стосунки між комунікантами та тональність спілкування. Спілкування людей в реальному житті відбувається завдяки виникненню потреби в реалізації певного комунікативного наміру, досягнення або не досягнення якого визначає результат мовленнєвого спілкування. У процесі спілкування комуніканти виступають як носії певних соціальних стосунків, вербальних та невербальних норм поведінки, що виникають в тій чи іншій сфері діяльності і реалізуються в конкретних мовленнєвих ситуаціях. Участь у процесі спілкування вимагає володіння комунікативною компетенцією та знань комунікативної поведінки. Це передбачає володіння певною сумою знань мовного матеріалу, уміння співвідносити мовні засоби з завданнями та умовами спілкування, а також можливість організовувати мовленнєве спілкування з урахуванням соціальних норм поведінки та комунікативної відповідності висловлювання [8, ст. 7]

Комунікативний підхід, як процес комунікації в навчанні, відкриває широкі перспективи, вимагає сприйняття мови не тільки з точки зору мовних структур, а з урахуванням комунікативних функцій, які вони виконують. Використовуючи мовні структури необхідно повідомляти не тільки певні знання про мову, але й про реалізацію отриманих знань в тій чи іншій ситуації спілкування. Це, у свою чергу, вимагає від комунікантів знань норм та традицій спілкування народу – носія мови, що вивчається, тобто все те, що ми маємо на увазі, коли говоримо про комунікативну поведінку, як частку національної культури. Під комунікативною поведінкою розуміємо сукупність норм та традицій спілкування народу. Знання норм та традицій спілкування народу дозволить учасникам мовленнєвого акту, що належать до різних національних культур, адекватно сприймати та розуміти один одного, тобто сприяти “міжкультурній комунікації”. Незнання та нерозуміння норм і традицій спілкування носіїв іншої культури викликає “культурний шок”, що зумовлений неспівпаданням культур.

Реалізація лінгвокраїнознавчого підходу до навчання усного іноземного мовлення студентів може відбуватися на основі дозованого включення до занять додаткових фонових знань та мовних засобів, що мають їм відповідати, які за змістом і мірою складності узгоджуються з інформацією підручників і враховують рівень володіння студентів мовою.

Систематизація лексичних одиниць зумовлена психологічними віковими особливостями розвитку студентів. Для них характерна деталізація та узагальнення матеріалу, який вони засвоюють, класифікація явищ і відтворення інформації у критично осмисленому перетвореному вигляді [4, ст.12].

Практична діяльність студентів у процесі ознайомлення з лексичними одиницями розпочинається з семантизації, тобто розкриття значення нових лексичних одиниць. Всі різноманітні способи семантизації поділяються на дві групи:

- перекладні;
- безперекладні.

Практика викладання іноземної мови у медичному вищому навчальному закладі показує, що перекладні способи розкриття значень іншомовних лексичних одиниць включають: однослівний

переклад (brain – мозок, teeth – зуби, cavity – порожнина, vascular – судинний, hollow – порожнистий, pericardium – навколосерцева сумка (перикард), apex – верхівка, costal – реберний, septum – перетинка, atrium – передсердя, ventricle – шлуночок, valve – клапан, vessel – судина, tricuspid – трикуспідальний, тристулковий).

Багатослівний переклад (coat – оболонка, пальто, покриття; chamber – камера, розділ; go – йти, їхати, летіти, пливти;

Пофразовий переклад застосовується в інтенсивних методах, «інтенсивне навчання» пов'язане передусім з болгарським вченим лікарем-психотерапевтом за фахом, Георгієм Лозановим. Слово «сугестія» походить від лат. «suggero» - навіювання (у стані бадьорості), але Лозанов у своїх роботах і лекціях завжди підкреслює зв'язок поняття «сугестія» з семантикою англійського дієслова to suggest (пропонувати).

Тлумачення – значення або пояснення ЛО рідною мовою (big – великий, означає величину, розмір; go – рухатись будь-яким способом від даної точки.)

Дефініція/визначення: watch – годинник, котрий носять на руці, або в кишені.

До безперекладних способів розкриття значень іншомовних лексичних одиниць відносяться:

- наочна семантизація – демонстрація предметів, малюнків, картин, жестів, рухів, муляжів;
- мовна семантизація:

а) за допомогою контексту, ілюстративного речення: the large intestine is about 1.5 m long – товста кишка 1.5 м. в довжину.

б) зіставлення однієї лексичної одиниці з іншими відомими словами іноземної мови – за допомогою антонімів і зрідка синонімів (cold-warm, quick-slow).

Вибір способу семантизації залежить від особливостей самого слова: його форми, значення, сполучуваності, збігу або розбіжності зі словами рідної мови. Так, слова, що виражають абстрактні поняття недоцільно семантизувати за допомогою унаочнення або ілюстративного речення, а слова, що виражають поняття, які відсутні в рідній мові студентів – за допомогою однослівного перекладу.

Обираючи спосіб семантизації, необхідно брати до уваги належність слова до активного чи пасивного мінімуму, ступінь навчання, вікові особливості та мовну підготовку студентів. Так, семантизація нових лексичних одиниць активного мінімуму здійснюється викладачем, а незнайомі слова, що належать до пасивного мінімуму, можуть бути семантизовані студентами самостійно, за допомогою словника. Наприклад, у процесі вивчення теми на початковому ступені навчання переважають такі способи семантизації як наочність та однослівний переклад, а на старшому можна застосовувати дефініцію або тлумачення іноземною мовою.

В методичній літературі розроблені критерії способів семантизації. Найбільш доцільними з них є:

1) лінгвокраїнознавча цінність. Формування культурологічного фону має проходити на основі вивчення національної іноземної культури.

2) сучасність і загальновідомість у середовищі носіїв мови. Відбиралися інформаційні одиниці соціокультурного характеру, якими носії мови володіють на даний момент.

3) чітка диференціація з рідною культурою. Це необхідно для запобігання культурної інтерференції, яка обумовлена соціальним перенесенням відомостей про загальноприйняті принципи способу життя рідної країни на принципи способу життя країни, мова якої вивчається.

4) мовленнєва функціональність. Відібраний матеріал має відображати найбільш актуальні факти сучасної дійсності країни, мова якої вивчається з метою показати функціональність матеріалу в мовленні носіїв мови.

5) тематичність. Матеріал має бути об'єднаний за темами, що є актуальними для тих, хто навчається, і для носіїв мови.

6) урахування психологічних особливостей адресата інформації. Підбір матеріалів має узгоджуватися потенційною можливістю їх сприйняття студентами.

Наближення процесу навчання до потреб комунікації можливо тільки за умови організації матеріалу не навколо „розмовних” тем і „граматичних явищ”, а навколо мовних завдань, навколо функцій. Засвоївши матеріал для виконання однієї мовної задачі, студент володіє одним із „вузлів” загального механізму системи промови і може не чекаючи наступної „порції”, брати участь у спілкуванні, звичайно, у вимірах даної ситуації. Просуваючись в оволодінні системою промови (за рахунок розширення сфер спілкування і ситуацій з одного боку, постійного концентричного поглиблення їхнього обговорення, з іншого, студент на кожному етапі процесу навчання зможе почуватися компетентним мовним партнером, усвідомлюючи при цьому необхідність удосконалення. Необхідно зазначити, що саме такий підхід слід вважати правильним з точки зору мовленнєвої

діяльності [2, ст.198].

Комунікативна компетенція складається з чотирьох компонентів, одним з яких є соціокультурна та соціолінгвістична компетенція. Вона включає в себе уміння враховувати культурні особливості країни, мова якої вивчається, здійснюючи іншомовне спілкування.

Соціокультурна компетенція складається з власне мовних знань (лексичних одиниць з національно-культурною семантикою), позамовних знань (обізнаність на певних фактах національної культури) та навичок невербальної комунікації. Введення соціокультурного компоненту у процес викладання іноземної мови зумовлено декількома факторами, основним з яких є нерозривність понять мова та культура. По-друге, особливості психічної діяльності людини вимагають формування соціокультурної компетенції для того, щоб забезпечити адекватну реакцію людини на іноземну культуру. Через чутливість до соціальних конвенцій (правил ввічливості, норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, класами та соціальними групами, лінгвістичних кодифікацій деяких основних ритуалів у житті суспільства) соціолінгвістичний компонент пронизує весь процес спілкування між представниками різних культур, навіть тоді, коли його учасники не усвідомлюють цього впливу [1, ст.273].

Комунікативна компетенція є складним, системним утворенням. За твердженням Р.Белла, у сучасній соціолінгвістиці її розуміють саме як систему, що виконує функцію балансування існуючих мовних форм, які визначаються з опорою на мовну компетенцію комуніканта на тлі певних соціальних функцій. А відтак, починаючи з 80-х років, з'являються окремі моделі її як системи (M.Canale, G.Caspar, R.Clifford, K.Faersh, M.Halliday, G.Manby, S.Savignon, M.Swain, G.Widowson). Розглянемо деякі з них. У 1980 р. [5, ст. 233] М.Кенел та М.Свейн запропонували структуру комунікативної компетенції, що складається з чотирьох компонентів (видів компетенції):

1) дискурсивна компетенція — здатність поєднувати окремі речення у зв'язне усне або письмове повідомлення, дискурс, використовуючи для цього різноманітні синтаксичні та семантичні засоби когезії;

2) соціолінгвістична компетенція — здатність розуміти і продукувати словосполучення та речення з такою формою та таким значенням, які відповідають певному соціолінгвістичному контексту ілюктивного акту комунікації (ілюктивний акт – втілення у висловлюванні, породжуваному в ході мовлення, певної комунікативної мети; цілеспрямованість; функція впливу на співрозмовника;

3) стратегічна компетенція — здатність ефективно брати участь у спілкуванні, обираючи для цього точну стратегію дискурсу, якщо комунікації загрожує розрив через шум, недостатню компетенцію та ін., а також адекватну стратегію для підвищення ефективності комунікації;

4) лінгвістична компетенція — здатність розуміти та продукувати вивчені або аналогічні їм висловлювання, а також потенційна здатність розуміти нові, невивчені висловлювання.

В.О.Коккота подає таку модель комунікативної компетенції:

- фонологічна компетенція;

- лексико-граматична компетенція;

- соціолінгвістична компетенція;

- країнознавчі знання, навички й уміння, що забезпечуються дискурсивною, ілюктивною та стратегічною компетенціями.

До країнознавчої компетенції він відносить і лінгвокраїнознавчу компетенцію — знання та правила використання таких іншомовних слів і висловів, що називають предмети, явища, факти, ідеї, яких або немає у своїй країні, або називаються вони інакше, тобто безеквівалентних слів та виразів.

Отже, робимо висновки, що зміст та організацію навчання комунікативної компетенції необхідно насичувати країнознавчим матеріалом; процес оволодіння іноземною мовою стає творчим процесом пізнання країни мови, що вивчається, якщо в змісті навчання в повному обсязі реалізується соціокультурний та соціолінгвістичний компоненти оволодіння іншомовним матеріалом; соціокультурний та соціолінгвістичний компоненти розкривають величезний потенціал в досягненні якісних результатів в оволодінні іншомовним мовленням, в реалізації стратегічної мети навчання іноземних мов, як розвитку здатності до міжкультурної комунікації.

Висновок. Найактуальнішими завданнями сьогодення є відповідність цілей навчання та соціального замовлення суспільства, створення реальних умов спілкування. Наголосимо на необхідності навчання ситуативного спілкування з включенням лінгвокраєзнавчого матеріалу. Ситуативне спілкування, з урахуванням соціокультурних та соціолінгвістичних реалій є засобом ознайомлення комунікантів з новою для них дійсністю. Відмітимо, що в реальному спілкуванні ситуативні змінні взаємодіють один з одним і кожна з них набуває певних значень разом з іншими. Якщо змінюється місце спілкування, то це часто змінює його мету, а також стосунки між

комунікантами та тональність спілкування. Спілкування людей в реальному житті відбувається завдяки виникненню потреби в реалізації певного комунікативного наміру, досягнення або недосягнення якого визначає результат мовленнєвого спілкування. У процесі спілкування комуніканти виступають як носії певних соціальних стосунків, вербальних та невербальних норм поведінки, що виникають в тій чи іншій сфері діяльності і реалізуються в конкретних мовленнєвих ситуаціях. Участь у процесі спілкування вимагає володіння комунікативною компетенцією та знань комунікативної поведінки. Це передбачає володіння певною сумою знань мовного матеріалу, уміння співвідносити мовні засоби з завданнями та умовами спілкування, а також можливість організовувати мовленнєве спілкування з урахуванням соціальних норм поведінки та комунікативної відповідності висловлювання. Комунікативний підхід, як процес комунікації в навчанні, відкриває широкі перспективи, вимагає сприйняття мови не тільки з точки зору мовних структур, а з урахуванням комунікативних функцій, які вони виконують. Використовуючи мовні структури, необхідно повідомляти студентам не тільки певні знання про мову, але й про реалізацію отриманих знань в тій чи іншій ситуації спілкування. Це, в свою чергу, вимагає від комунікантів знань норм та традицій спілкування народу – носія мови, що вивчається, тобто все те, що ми маємо на увазі, коли говоримо про комунікативну поведінку як частку національної культури. Під комунікативною поведінкою мається на увазі сукупність норм та традицій спілкування народу. Знання норм та традицій спілкування народу дозволить учасникам мовленнєвого акту, що належать до різних національних культур, адекватно сприймати та розуміти один одного, тобто сприяти “міжкультурній комунікації”.

Література

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 С.
2. Клычникова З.И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке / З. И. Клычникова – М.: Просвещение, 1985. – 207 С.
3. Коваленко О.Я. Про вивчення іноземних мов у 2007-2008 н.р. Методичні рекомендації / О. Я. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2007. – № 3. – С.7.
4. Леонтьев А.А. Психолингвистические проблемы общения и обучения языку / А. А. Леонтьев - М., 1976.- С. 8-29.
5. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам / Н. Д. Гальскова – М.: Аркти-Глосса, 2000. – 150 С.
6. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению / Е. И. Пассов – М.: Просвещение, 1985. – 233 С.
7. Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование / Е. И. Пассов – Липецк: Липецк. Гос. педаг. ин-т, 1998. – 159 с.
8. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Англійська мова 2-12 класи. - К., 2001.
9. A Common European Framework of Reference. / Council for Cultural Cooperation, Educational Committee. – Strasbourg. – 2001. – P.9
10. Pearson Longman. Навчально-методичні матеріали. Україна / Pearson Longman – 2007. – P.13.
11. Virginia Evans. Click on Ukraine / Virginia Evans, Laryssa Kalikina, Inna Samoiluykevych // Express Publishing. Center Com – 2005. – P.7.
12. Virginia Evans. Click on Ukraine / Virginia Evans, Laryssa Kalikina, Inna Samoiluykevych // Express Publishing. Folio-Center Com – 2006. – P.23.

УДК 378:14:004:001:895

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ВИДІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХІМІЇ

О.А.Блажко, В.В.Сербін

Анотація. Стаття присвячена проблемі організації самостійної роботи студентів. Здійснено теоретичний аналіз основних видів самостійної роботи, які використовуються у процесі підготовки майбутніх вчителів хімії у вищих навчальних закладах освіти.

Ключові слова: самостійна робота, вчитель хімії, вищий навчальний заклад освіти.

Аннотация. Статья посвящена проблеме организации самостоятельной работы студентов. Осуществлен теоретический анализ основных видов самостоятельной работы, которые используются в процессе подготовки